

Spis treści

Wykaz skrótów	17
Objaśnienia wybranych pojęć	19
Przedmowa	27

CZĘŚĆ I. PRZYGOTOWANIE TRANSAKcji

Rozdział 1. Ustalenie zasad procedowania oraz podstawowych założeń transakcji	33
1. List intencyjny (<i>Michał Barłowski, Agnieszka Stenzel-Rosa</i>)	33
1.1. List intencyjny – informacje ogólne	33
1.2. List intencyjny – brak normatywnego uregulowania oraz przyjęte definicje	34
1.3. List intencyjny w praktyce	35
1.4. Typowe postanowienia – charakterystyka i przykłady	36
1.4.1. Zobowiązanie do prowadzenia negocjacji w dobrej wierze. . .	36
1.4.2. Wyłączność w prowadzeniu rokowań	36
1.4.3. Postanowienia dotyczące mocy obowiązującej listu intencyjnego	37
1.5. Przykłady naruszenia postanowień listu intencyjnego	38
1.6. Odpowiedzialność z tytułu <i>culpa in contrahendo</i>	39
1.7. Możliwość odstąpienia od negocjacji	39
2. Umowa o zachowaniu poufności (<i>Michał Barłowski, Agnieszka Stenzel-Rosa</i>)	41
2.1. Umowa o zachowaniu poufności – informacje ogólne	41
2.2. Przedmiot umowy o zachowaniu poufności	42

2.3. Typowe postanowienia umowy o zachowaniu poufności	42
2.3.1. Przykładowe klauzule o zachowaniu poufności	43
2.4. Trudności dowodowe w wykazaniu naruszenia	45
2.5. Umowa o zachowaniu poufności a przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	46
3. Umowa ramowa (Izabela Zielińska-Barłózek, Anna Dąbrowska)	46
3.1. Charakter umowy ramowej.	46
3.2. Treść umowy ramowej	52
3.2.1. Definicje	53
3.2.2. Preambuła.	53
3.2.3. Warunki	54
3.2.4. Etapy pośrednie – Dzień Objęcia.	55
3.2.5. Etap końcowy – Dzień Zamknięcia	57
3.2.6. Zobowiązania stron w okresie przejściowym	57
3.2.7. Zabezpieczenia	60
3.2.8. Zachowanie poufności	60
3.2.9. Zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej (klauzula lojalności)	61
3.2.10. Zawiadomienia i korespondencja	63
3.2.11. Postanowienia końcowe	63
Przykładowe postanowienia końcowe	63
3.3. Załączniki do umowy ramowej	65
Rozdział 2. Badanie stanu prawnego składników stanowiących przedmiot transakcji (<i>due diligence</i>) (Izabela Zielińska-Barłózek, Maciej Szewczyk).	67
1. Pojęcie badania prawnego	67
1.1. Pochodzenie pojęcia <i>due diligence</i>	67
1.2. Pojęcie <i>due diligence</i> przy sprzedaży udziałów	68
2. Cel badania prawnego	69
3. Przedmiot badania prawnego	70
4. Rodzaje badań prawnych	77
4.1. Badanie prawne dla kupującego	77
4.2. Badanie prawne dla sprzedawcy.	78
5. Przebieg badania prawnego	78
5.1. Faza wstępna badania prawnego	78
5.2. Faza właściwa badania prawnego.	82
5.3. Faza końcowa	84
6. Ochrona informacji.	85
7. Raport z badania prawnego	89
7.1. Rodzaje raportów	89
7.2. Elementy raportu	91
7.2.1. Wstęp do raportu	91
7.2.2. Najistotniejsze kwestie – ocena ryzyka	92

7.2.3. Raport główny (<i>main report</i>)	93
7.2.4. Załączniki do raportu	94
8. Odpowiedzialność sporządzającego raport	95
9. Badanie prawne a odpowiedzialność sprzedawcy	97

Rozdział 3. Przygotowanie dokumentów transakcyjnych 103

1. Umowa przedwstępna sprzedaży (<i>Krzysztof Libiszewski, Natalia Kobylka</i>)	103
1.1. Charakterystyka, cel i zakres umowy przedwstępnej sprzedaży praw udziałowych	103
1.1.1. Istota umowy przedwstępnej	103
1.1.2. Cel zawarcia umowy przedwstępnej	104
1.1.3. Charakter umowy przedwstępnej	107
1.1.4. Problem kausalności umowy przedwstępnej	107
1.2. Treść, termin i forma zawarcia umowy przedwstępnej	109
1.2.1. Treść umowy przedwstępnej	109
1.2.2. Termin zawarcia umowy przyrzeczonej	111
1.2.3. Forma umowy przedwstępnej	112
1.3. Wykonanie i skutki niewykonania umowy przedwstępnej	113
1.3.1. Skutki niedochowania terminu, odpowiedzialność sprzedawcy	113
1.3.2. Przymusowe zawarcie umowy przyrzeczonej	114
2. Zgłoszenie zamiaru koncentracji przedsiębiorców oraz uzyskanie wymaganych zgód administracyjnych (<i>Magdalena Kasiarz, Konrad Kuzioła</i>)	117
2.1. Zgłoszenie zamiaru koncentracji przedsiębiorców	117
2.1.1. Uwagi ogólne	117
2.1.2. Obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji	118
2.1.3. Zwolnienie z obowiązku zgłoszenia zamiaru koncentracji	119
2.1.4. Przedsiębiorcy zobowiązani do dokonania zgłoszenia zamiaru koncentracji	121
2.1.5. Konsekwencje niezgłoszenia zamiaru koncentracji	122
2.2. Uzyskanie wymaganych zgód administracyjnych	124
2.2.1. Nabycie przez cudzoziemców udziałów lub akcji spółek będących właścicielami lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości	124
2.2.2. Nabywanie udziałów lub akcji spółek prowadzących działal- ność w zakresie gier hazardowych	126

CZĘŚĆ II. TRANSAKcja

Rozdział 4. Typowe klauzule umowne 131

1. Preambuła (<i>Izabela Zielińska-Barłózek, Agnieszka Szydlík</i>)	131
---	-----

2. Strony umowy oraz zasady ich reprezentacji (<i>Jarosław Grykiel, Anna Dąbrowska</i>)	134
2.1. Uwagi wstępne	134
2.2. Spółki kapitałowe	135
2.2.1. Działanie przez organ	135
2.2.2. Działanie przez przedstawiciela	138
2.2.2.1. Przedstawiciel ustawowy	138
2.2.2.2. Pełnomocnik	139
2.2.2.2.1. Pełnomocnictwo cywilne	139
2.2.2.2.2. Prokura	144
2.2.3. Reprezentacja mieszana	145
2.2.4. Reprezentacja w umowach z udziałem członka zarządu	146
2.2.5. Skutki wadliwej reprezentacji i odpowiedzialność osób reprezentujących spółkę	147
2.2.5.1. Wadliwa reprezentacja spółki przez członków zarządu	147
2.2.5.2. Odpowiedzialność członków zarządu	149
2.2.5.3. Nadużycie pełnomocnictwa	151
2.2.5.4. Odpowiedzialność pełnomocników	151
2.2.6. Podmioty zagraniczne	152
2.3. Spółki osobowe i inne podmioty niemające osobowości prawnej	153
2.3.1. Reprezentacja spółki osobowej	153
2.4. Osoby fizyczne	155
2.4.1. Działanie osobiste	155
2.4.2. Działanie przez przedstawiciela ustawowego lub przez pełnomocnika	156
2.4.3. Spadkobiercy właściciela udziałów albo akcji	157
3. Przedmiot umowy (<i>Michał Barłowski, Mateusz Medyński</i>)	161
3.1. Udziały	161
3.1.1. Charakter, cechy i rodzaje udziałów	161
3.1.2. Typowa definicja przedmiotu umowy: klauzule – udziały	162
3.1.3. Dokumenty potwierdzające istnienie udziałów	163
3.1.4. Ograniczenia zbywalności niektórych udziałów	163
3.2. Akcje	166
3.2.1. Charakter, cechy i rodzaje akcji	166
3.2.2. Dokumenty potwierdzające istnienie akcji	168
3.2.3. Typowa definicja przedmiotu umowy: klauzule – akcje	169
3.2.4. Akcje mogące podlegać obrotowi – wyjątki, wyłączenia	169
4. Cena i inne świadczenia wzajemne (<i>Jarosław Grykiel, Bartosz Kuraś</i>)	171
4.1. Pojęcie ceny	171
4.2. Sposób określenia ceny	172
4.2.1. Dzień wyceny	174
4.2.2. Sposób wyboru ekspertów	174

4.2.3. Sposób procedowania	176
4.2.4. Metody wyceny	176
4.2.5. Elementy treści opinii	177
4.3. Cena a zasada nominalizmu	179
4.4. Czynniki korygujące cenę	180
4.4.1. Kwota korygująca jako mechanizm rozliczenia dywidendy. . .	182
4.4.2. Kwoty korygujące jako wypadkowe przyjętych przez strony za- łożeń finansowych	183
4.4.3. Kwota korygująca jako mechanizm korekty związany z sanacją nieprawidłowości stwierdzonych na etapie badania spółki. . .	185
4.5. Sposób zapłaty ceny	186
4.5.1. Wprowadzenie	186
4.5.2. Zapłata na rachunek bankowy sprzedawcy	186
4.5.3. Zapłata na rachunek powierniczy	187
4.5.3.1. Uwagi ogólne	187
4.5.3.2. Rachunek powierniczy zgodnie z art. 59 Prawa bankowego .	188
4.5.3.2.1. Wprowadzenie	188
4.5.3.2.2. Stosunek między bankiem a powiernikiem zgodnie z art. 59 Prawa bankowego.	189
4.5.3.2.3. Sytuacja prawna powierzającego zgodnie z art. 59 Prawa bankowego.	190
4.5.3.2.4. Skutki upadłości i egzekucji w odniesieniu do środków zgromadzonych na rachunku powierniczym ustano- wionym zgodnie z art. 59 Prawa bankowego	191
4.5.3.2.5. Forma	193
4.5.3.3. Pozostałe umowy rachunku powierniczego.	193
4.5.3.3.1. Wprowadzenie	193
4.5.3.3.2. Umowa rachunku powierniczego według modelu ger- mańskiego.	194
4.5.3.3.3. Umowa trójstronna	194
4.5.3.3.4. Skutki upadłości i egzekucji	194
4.5.3.4. Przykładowe postanowienia	195
5. Oświadczenia i zapewnienia stron (<i>Izabela Zielińska-Barłózek, Maciej Szewczyk</i>)	198
5.1. Pojęcie oświadczeń i zapewnień	198
5.2. Cel i funkcja oświadczeń i zapewnień	202
5.2.1. Oświadczenia i zapewnienia sprzedawcy	202
5.2.2. Oświadczenia i zapewnienia kupującego	204
5.2.3. Ważność oświadczeń i zapewnień	204
5.3. Przedmiot i treść oświadczeń i zapewnień	205
5.3.1. Informacje udzielone kupującemu przez sprzedawcę	206
5.3.2. Zdolność sprzedawcy do zawarcia i wykonania umowy	207
5.3.3. Stan prawny udziałów (akcji)	209

5.3.4. Kwestie korporacyjne dotyczące spółki	209
5.3.5. Stan przedsiębiorstwa spółki	210
5.4. Odpowiedzialność za oświadczenia i zapewnienia	212
5.4.1. Charakter odpowiedzialności za oświadczenia i zapewnienia w prawie polskim	212
5.4.2. Wiedza kupującego a odpowiedzialność sprzedawcy za oświad- czenia i zapewnienia	213
5.4.3. Ograniczenie odpowiedzialności za oświadczenia i zapewnienia ..	215
6. Warunki zawieszające i rozwiązujące, w tym zgody i zezwolenia kor- poracyjne (<i>Jarosław Grykiel, Joanna Szafrńska</i>)	217
6.1. Pojęcie	217
6.2. Dopuszczalność stosowania warunku	218
6.3. Rodzaje warunków	220
6.3.1. Warunki zawieszające i rozwiązujące	220
6.3.2. Warunki potestatywne, tj. warunki zależne od woli stron lub osoby uprawnionej	222
6.3.3. Warunek czysto potestatywny	224
6.3.4. Warunek zależny od przypadku	225
6.3.5. Warunek mieszany	225
6.3.6. Warunek dodatni i ujemny	225
6.3.7. Warunek niemożliwy, przeciwny ustawie lub zasadom współ- życia społecznego	226
6.3.8. Warunek prawny	226
7. Klauzule ograniczające lub wyłączające odpowiedzialność stron (<i>Magdalena Kasiarz, Konrad Kuziōła</i>)	229
7.1. Modyfikacja odpowiedzialności stron – uwagi ogólne	229
7.2. Ograniczenia zakresu stosowania klauzul modyfikujących odpo- wiedzialność stron umowy	230
7.3. Odpowiedzialność <i>ex contractu</i> i <i>ex delicto</i>	230
7.4. Ocena klauzul modyfikujących odpowiedzialność stron umowy ..	232
7.5. Konstrukcja klauzul modyfikujących odpowiedzialność stron umowy	233
7.6. Zwolnienie od odpowiedzialności odszkodowawczej	234
7.7. Rękojmia	235
7.8. Kara umowna	235
7.9. Umowa o zwolnienie z obowiązku świadczenia	235
7.10. Klauzule ograniczające odpowiedzialność stron – przykłady	236
8. Dodatkowe klauzule zabezpieczające	237
8.1. Zadek a zaliczka (<i>Jarosław Grykiel, Agnieszka Szydlik</i>)	238
8.2. Kara umowna a odszkodowanie (<i>Jarosław Grykiel</i>)	242
8.2.1. Pojęcie i funkcje kary umownej	242
8.2.2. Dopuszczalność zastrzeżenia kary umownej	243
8.2.3. Przesłanki obowiązku zapłaty kary umownej	245

8.2.4. Roszczenie o zapłatę kary umownej a roszczenie odszkodowawcze	246
8.2.5. Miarkowanie kary umownej	247
8.3. Umowne prawo odstąpienia, odstępné (<i>Krzysztof Libiszewski, Piotr Wcisło</i>)	249
8.3.1. Umowne prawo odstąpienia – uwagi ogólne	249
8.3.2. Przyczyny zastrzegania umownego prawa odstąpienia w transakcjach sprzedaży udziałów lub akcji	250
8.3.3. Umowne prawo odstąpienia jako część umowy	252
8.3.4. Umowne prawo odstąpienia jako postać prawa podmiotowego	254
8.3.5. Treść umownego prawa odstąpienia	257
8.3.6. Wykonanie umownego prawa odstąpienia	258
8.3.7. Obrona przed wykonaniem umownego prawa odstąpienia.	262
8.3.8. Inne mechanizmy prawne służące do osiągnięcia skutków analogicznych do umownego prawa odstąpienia	265
8.4. Pełnomocnictwo do zawarcia umowy jako instrument zabezpieczenia (<i>Jarosław Grykiel, Bartosz Kuraś</i>)	269
8.4.1. Wprowadzenie	269
8.4.2. Przykładowe postanowienia umowne	269
8.4.3. Pełnomocnik	270
8.4.4. Umowy z samym sobą	270
9. Wybór prawa i właściwych sądów, klauzule arbitrażowe (<i>Izabela Zielińska-Barłózek, Bartosz Kuraś, Maciej Szewczyk</i>)	271
9.1. Uwagi ogólne	271
9.2. Wybór prawa	271
9.2.1. Wprowadzenie	271
9.2.2. Zakres przedmiotowy zastosowania rozporządzenia Rzym I i Konwencji rzymskiej	273
9.2.3. Wybór prawa w świetle rozporządzenia Rzym I i Konwencji rzymskiej.	275
9.2.4. Dopuszczalność wyboru prawa	276
9.2.5. Zastosowanie przepisów kolizyjnych a brak tzw. elementu obcego	277
9.2.6. Statut kontraktowy a statut rzeczowy	278
9.3. Właściwość sądów	279
9.3.1. Konstrukcja klauzul prorogacyjnych	279
9.3.2. Interpretacja	281
9.4. Klauzule arbitrażowe	282
9.4.1. Sąd polubowny	282
9.4.2. Zapis na sąd polubowny	283
9.4.3. Klauzule arbitrażowe – konstrukcja	284
9.4.4. Charakter prawny zapisu na sąd polubowny	286
9.4.5. Skutki prawne zapisu na sąd polubowny	286

10. Klauzula salwatoryjna (Magdalena Kasiarz, Krzysztof Libiszewski) . . .	289
10.1. Co to jest klauzula salwatoryjna	289
10.2. Przykładowa klauzula salwatoryjna	289
10.3. Klauzula salwatoryjna a przepisy art. 58 k.c.	290
11. Wybór języka oraz interpretacja umowy (Jarosław Grykiel, Maciej Szewczyk)	292
11.1. Wybór języka	292
11.2. Interpretacja umowy	295
Rozdział 5. Zamknięcie transakcji	301
1. Podpisanie umowy sprzedaży oraz pozostałych dokumentów transakcji (Izabela Zielińska-Barłózek, Agnieszka Szydlak)	301
2. „Wydanie” przedmiotu sprzedaży (protokół zdawczo-odbiorczy) (Izabela Zielińska-Barłózek, Joanna Szafrńska)	305
Rozdział 6. Najistotniejsze uchybienia w procesie transakcji (Magdalena Kasiarz, Krzysztof Libiszewski)	309
1. Niedozwolony wpływ na spełnienie się warunków zawieszających . . .	309
1.1. Sytuacja prawna warunkowo uprawnionego	309
1.2. Ochrona ekspektatywy	310
1.3. Rozporządzenie prawem będącym przedmiotem umowy	312
1.4. Niedopuszczalny wpływ na ziszczenie się warunku i jego skutek . .	313
1.5. Zgoda organu spółki jako warunek umowny	315
2. Wpływ braku wymaganych zgód korporacyjnych na skuteczność umowy	319
2.1. Wpływ braku zgody korporacyjnej na skuteczność umowy zbycia udziałów	321
2.2. Wpływ braku zgody korporacyjnej na skuteczność umowy sprzedaży akcji imiennych	327
3. Nieprawidłowa reprezentacja stron	330
3.1. Reprezentacja spółki przez organy lub wspólników	330
3.2. Umowy z członkami zarządu	334
3.3. Reprezentacja przez prokurentów	336
3.4. Reprezentacja spółki przez pełnomocników	337

CZĘŚĆ III. CZYNNOŚCI POTRANSAKCYJNE

Rozdział 7. Obowiązki informacyjne, rejestracyjne i inne zobowiązania wynikające z umowy (Michał Barłowski, Agnieszka Stenzel-Rosa)	345
1. Obowiązki informacyjne	345
1.1. Zawiadomienia	345
1.1.1. Zawiadomienie o przejściu udziałów	345
1.1.2. Zawiadomienie o uzyskaniu pozycji dominującej	345

1.2. Terminy.	346
1.3. Skutki naruszenia obowiązków informacyjnych.	346
2. Obowiązki rejestracyjne.	346
2.1. Ogólna charakterystyka.	346
2.2. Terminy.	347
2.3. Skutki naruszenia obowiązków rejestracyjnych.	347
2.3.1. Skutki niezłożenia wniosku o zmianę w KRS we wskazanym terminie.	347
2.3.2. Skutki złożenia wniosku zawierającego nieprawdziwe dane. . .	348
2.4. Inne zobowiązania wynikające z umowy.	348
Rozdział 8. Czynności związane z naruszeniem umowy.	351
1. Możliwość naprawienia naruszenia (<i>Michał Barłowski, Karol Czepukojć</i>). . .	351
2. Odszkodowanie z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (<i>Michał Barłowski, Michał Steinhagen</i>).	355
2.1. Uwagi ogólne.	355
2.2. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy.	355
2.3. Odpowiedzialność <i>ex contractu</i>	356
2.3.1. Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej <i>ex contractu</i> . .	357
2.3.1.1. Szkoda.	358
2.3.1.1.1. Ustalenie rozmiaru szkody.	358
2.3.1.2. Zdarzenie wywołujące szkodę.	359
2.3.1.3. Związek przyczynowy.	360
2.3.1.3.1. Zasada adekwatnego związku przyczynowego.	360
2.3.1.3.2. Odstępstwa od zasady adekwatnego związku przyczynowego.	361
2.3.2. Odpowiedzialność na zasadzie winy.	362
2.3.3. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka.	363
2.3.4. Wysokość odszkodowania.	364
2.3.4.1. Szkoda prawnie relewantna.	364
2.3.4.2. Przyczynienie się poszkodowanego.	364
2.3.4.3. Uzyskanie korzyści przez poszkodowanego.	365
2.3.4.4. Ustawowe modyfikacje wysokości odszkodowania.	366
2.3.4.5. Umowne modyfikacje wysokości odszkodowania.	366
2.3.5. Rozkład ciężaru dowodu.	366
2.4. Odpowiedzialność <i>ex delicto</i>	367
2.4.1. Odpowiedzialność za <i>culpa in contrahendo</i>	367
2.4.1.1. Odpowiedzialność za <i>culpa in contrahendo</i> a odpowiedzialność kontraktowa; zbieg roszczeń.	370
2.5. Przedawnienie roszczeń odszkodowawczych.	370
3. Konsekwencje złożenia nieprawidłowych oświadczeń i zapewnień. . .	372
3.1. Skutki prawne złożenia nieprawidłowych oświadczeń i zapewnień (<i>Krzysztof Libiszewski, Maciej Dejak</i>).	372

3.1.1. Możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli.	373
3.1.2. Uprawnienia z tytułu rękojmi.	374
3.1.3. Odpowiedzialność kontraktowa na zasadach ogólnych.	376
3.1.4. Odpowiedzialność deliktowa dłużnika.	381
3.2. Potrzeba regulacji skutków prawnych w umowie (Krzysztof Libiszewski, Maciej Dejak)	382
3.3. Mechanizmy zabezpieczające na wypadek nieprawidłowych oświadczeń i zapewnień (Krzysztof Libiszewski, Maciej Dejak)	383
3.4. Określenie wysokości szkody (Krzysztof Libiszewski, Maciej Dejak)	384
3.5. Klauzula indemnifikacyjna (Michał Barłowski, Karol Czepukojć)	388
4. Świadczenia z gwarancji i rękojmi (Krzysztof Libiszewski, Natalia Kobyłka)	392
4.1. Rękojmia.	392
4.1.1. Definicja i rodzaje rękojmi	392
4.1.2. Funkcja rękojmi	392
4.1.3. Wada prawna w przypadku nabycia praw udziałowych	393
4.1.4. Odpowiedzialność sprzedawcy	393
4.1.5. Uprawnienia kupującego w razie wykrycia wady	394
4.1.6. Realizacja uprawnień z rękojmi	395
4.1.7. Umowne modyfikacje zasad odpowiedzialności z tytułu rękojmi	396
4.1.8. Termin wygaśnięcia roszczeń z tytułu rękojmi	397
4.2. Gwarancja.	398
5. Odstąpienie od umowy, wypowiedzenie umowy lub rozwiązanie umowy (Krzysztof Libiszewski, Piotr Wcisło)	399
5.1. Ustawowe prawo odstąpienia – uwagi ogólne	399
5.2. Wykonanie ustawowego prawa odstąpienia	400
5.3. Rozwiązanie umowy	403
6. Czynności poprzedzające wianie się w spór (przedprocesowe) (Krzysztof Libiszewski, Natalia Kobyłka)	407
6.1. Rokowania	407
6.1.1. Definicja i cel	407
6.1.2. Forma prowadzenia rokowań	408
6.2. Wezwanie do dobrowolnego spełnienia świadczenia. Charakter i rodzaje wezwań ze względu na rodzaj roszczenia	409
6.2.1. Charakter i rodzaje wezwań ze względu na rodzaj roszczenia	409
6.2.2. Treść wezwania.	410
6.2.3. Znaczenie prawne wezwania do dobrowolnego spełnienia świadczenia	413
6.3. Mediacja	414
6.3.1. Charakter	414

6.3.2. Wszczęcie mediacji	414
6.3.3. Postępowanie mediacyjne	415
6.4. Zawezwanie do próby ugodowej	416
6.5. Zabezpieczenie roszczeń z umowy sprzedaży udziałów lub akcji . .	418
6.5.1. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych	419
6.5.2. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych	420